

skal gjøre Noget for Arbejderklassen og for i det Hele at ordne disse Forhold paa den bedste Maade, forekommer dette mig at være et Moment, som heller ikke er uden Betydning, men taler yderligere til Gavn for denne Industri. Det er imidlertid paa ingen Maade min Mening at man skulde komme tilbage fra Loven af 5te Mai 1873. Lige overfor den Erfaring, man hidtil har gjort, og lige overfor den Stemning, som endnu til Dato er tilstede med Hensyn til denne Sag, vilde jeg anse et Forsøg i denne Retning for at være aldeles frugtesløst; men hvad jeg tror at ville være i Landets vel forstaaede Interesse, og hvad jeg i alt Fald vil lægge et godt Ord ind for, er at man bereder de 2 nuværende Fabriker — vi have ikke mere end 2 og faae heller ikke under de nuværende Forhold flere — i nogle Aar en saadan Tilværelse, at man kan komme i alle Retninger til en begrundet Erfaring om, hvilken Betydning overhovedet Koesukkerkulturen og Industrien i sin Helhed har for vort Agerbrug og vort Land. En saadan Erfaring er endnu ikke tilstede, og der er mellem de Sagtyndige Tvivl tilstede paa forskellige Punkter, men hvis man berede disse 2 Fabriker en saadan Tilværelse, at de kunde bestaa endnu en halv Snes Aar, vilde der være vundet en Erfaring, og man vilde da kunne domme rigtig og sandt om selve Sagen, naar den Tid var omme. Hvad der i dette Dødblik er den største Hindring for Fabrikernes Opkomst, er Mangel paa Naastof. Det er bekjendt, at de Herrer her i Salen, som ere Landmænd, ville give mig Ret, naar jeg siger, at Agerbrugeren i det Hele taget, navnlig med Hensyn til sit Agerbrug, er af en meget konservativ Natur. Han gaar vanskeligt — og dertil har han god Grund — fra den ene Drift over til den anden, og det er derfor ikke saa unaturligt, at man i de Egne, hvor Sukkerfabriker ere opstaaede, har haft Vanskelighed ved at faae Landmændene til at dyrke Roer, thi saalænge disse Fabrikers Eksistens ikke var mere sikret end hidtil, kunde man jo udsette sig for, at man paa Længden ikke kunde finde Afsetning for Alt det, man producerede, saa at altsaa en Tilbagevendt til den tidligere Drift blev nødvendig; men en Landmand betænker sig adskillige Gange, førend han forandrer sin Drift. Man har altsaa paa Grund af Udbygten for Landmændene til mulig at maatte vende tilbage til den gamle Drift stor Vanskelighed ved at formaa dem til at dyrke Sukkerroer. Det er derfor min Mening, at, hvad man skulde gjøre for at opbylde Industrien, navnlig maatte gaa ud paa at være en Opmuntring til at dyrke Sukkerroer; men paa den anden Side er det givet, at de Fabriker, der nu bestaa, heller ikke ville kunne vedblive at arbejde i flere Aar uden Understøttelse af Staten, thi de ville længe mangle tilstrækkeligt Naastof, og man kan ikke vente, at Private det ene Aar efter det andet skulle sætte Rusinder til og blot troste sig med,

at de arbejde for en god og almindelig gavnlig Foranstaltning. Jeg vilde derfor henstille til det høie Thing og den høie Regering, at det i alt Fald maatte blive Gjenstand for Overveelse, om man ikke paa Finantslovens § 19 III. under Foranstaltninger til Agerbrugets og Industriens Fremme kunde optage en Bestemmelse, som gik ud paa, at Finantsministeren blev bemyndiget til at eftergive de to nu eksisterende Sukkerroefabriker Skatten for det kommende Finantsaar paa Vilkaar, at det, som der nu betales i Skat, blev eftervist at være kommen Dyrningen af Roer til Gode med Halvdel, medens Fabrikken maatte beholde den anden Halvdel. Maa jeg forklare dette lidt næiere? For Diebliffet svares der af hvert Centner Roer, der koster 83 Ore, naar jeg regner 7 Pund Sukker af hvert Centner, til Staten omtrent 72 Ore. Jeg mener altsaa, at man kunde støtte denne Industri i det Mindste foreløbig for dette Finantsaar ved at bemyndige Ministeren til at eftergive Skatten, for saa vidt det blev eftervist, at Fabrikken enten selv producerede Roerne eller betalte dem til Producenterne med 36 Ore mere, end de i dette Dieblik give. Hele Spørgsmaalet er i finantsiel Henseende ikke af nogen stor Betydning. Jeg har tilladt mig at gjøre det høie Thing opmærksomt paa, at Skatten for Odense Fabriks Vedkommende i Gennemsnit hvert Aar kun har været 65,000 Kr. Man vil altsaa se, at det Spørgsmaal, som saaledes er draget frem, ikke er af nogen stor indgribende finantsiel Betydning; men for Spørgsmaalet i Almindelighed, for at skabe en Erfaring, tror jeg, det vilde være af stor Vigtighed, at man, som jeg tidligere har omtalt, berede Fabrikkerne en saadan Eksistens, at de kunde vedblive at virke endnu i nogle Aar. Hvis altsaa en saadan Bestemmelse blev optagen paa Finantsloven, vilde Spørgsmaalet i det følgende Finantsaar igjen vende tilbage, og det var da min Tanke, at man efterhaanden kunde formindste Eftergivelsen af Skatten med $\frac{1}{10}$, saaledes at Resultatet blev, at de 2 nuværende Fabriker i Virkeligheden fik en Skattelettelse i 10 Aar med en synkende Skala, altsaa med $\frac{1}{10}$ af Skatten hvert Aar, men dog saaledes, at den nu bestaaende Lovgivning i den Henseende blev usorandret, og at Fabrikkerne altsaa fuldstændig vare paa det Nene med, at i det Dieblik de 10 Aar vare omme, vilde den fulde Skat indtræde. Man vil maasse sige, at alene dette, til Trods for det lidet betydelig finantsielle Udslag, det kan gjøre i Statsindtægterne, dog vilde være Uret mod vore vestindiske Kolonier; men i den Henseende maa jeg dog gjøre opmærksom paa, at det forekommer mig, at navnlig St. Croix ikke med nogenombestemt Billighed kunde gjøre Indsigelse mod eller føle sig forurettet ved, at man her i Landet forsøgte at opbylde en Sukkerindustri, da man jo netop paa St. Croix i den allerførste Tid har gjort